List 26. **NOVICE** Tečaj LI.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 30. junija 1893.

Politiški oddelek.

Razdelitev okrajev po narodnostih.

I.

Kakor morska kača vleče se v avstrijski notranji politiki češko-nemška sprava. Že tretje leto se vse suče bolj ali manj o tej stvari ali vendar še ne moremo reči, kdaj se ta stvar dovrši ali pa tudi nedovršena zgine z dnevnega reda. Zadnjikrat smo bili omenili, da je vlada sklenila, da se še počaka. V tem je pa ministerski svet zopet se posvetoval o tej stvari in baje sklenil, da se državnemu zboru predloži taka spremena zakona o razdelitvi okrajev, da bode vlada smela snovati sodišča in znova razdeljevati okraje, naj tudi deželni zbor ne odda nobenega mnenja.

V čeških listih pred vsem v mladočeških je to vzbudilo veliko nevoljo. Čehi vidijo v razdelitvi okrajev in osnovi novih sodišč največjo nevarnost, ker po njih mnenji to utegne privesti do razdelitve češke kraljevine. Razumljiva je nam zlasti nevolja mladočeških listov. Mladočehi so bili svoje škandale v deželnem zboru, s katerimi so preprečili osnovo trutnovskega okrožnega sodišča, razvpili za največji svoj uspeh, s katerim so odvrnili od domovine silno nevarnost. Če pa vlada premeni zakon, potem je pa vse mladočeško vpitje bilo brez uspeha, samo v slabo ime so prišli, ker so nasilno ovirali delovanje deželnega zbora in s svojim nedostojnim vedenjem ponižali zastop češke kraljevine.

Lahko rečemo, da so baš s svojim razsajanjem Mladočehi le škodovali stvari sami. Da so se dostojneje obnašali in bi bili iskali zveze z veleposestniki, bi gotovo proti volji češkega deželnega zbora se ne bilo osnovalo nobeno sodišče. Veleposestniki češki so tak faktor v avstrijski notranji politiki, da se grof Taaffe ničesa ne upa storiti proti njim. Tudi premembe omenjenega zakona bi si vlada ne upala, da ne ve, da jej veleposestniki ne bodo dosti ugovarjali. Kakor se nam dozdeva, so veleposestniki že dali razumeti, da naravnost proti zakonu, kakor to Nemci žele, bi ne mogli dopustiti osnove kacega sodišča ali razdelitve okrajev, če se pa to izvrši ustavnim potom in se pri tem pravice deželnega zbora ne bodo naravnost prikrajšale, pa ne bodo ugovarjali, kar jih nikakor ni volja podpirati mladočeške politike, ki je zašla na pot škandalov.

Vlada se je zatorej odločila, da državnemu zboru predloži premembo dotičnega zakona. Da pa bodo za premembo mogli glasovati tudi veleposestniki in drugi federalisti, vzame se v nov zakon tudi določba, da se mora vprašati deželni zbor za mnenje. Da pa s škandali kaka stranka ne bode mogla več preprečiti glasovanja, bode se pa določilo, da se smejo osnovati sodišča in razdeljevati okraji, ko bi tudi deželni zbor ne izrekel svojega mnenja.

Češki listi dokazujejo, da bi taka prememba zakona bila nasilstvo in da bi zato bilo potrebno dve tretjini glasov, ker se okrajša nekoliko pravica deželnim zborom. Tem češkim ugovorom pač ni pripisovati nobenega praktičnega pomena. Res bi se spodobilo, da se deželni zbori vprašajo, ko gre za njih pravico, ali v Avstriji so se že deželnim zborom vzele večje pravice, nego je omenjena, ne da bi se bili vprašali za mnenje, kakor pravico voliti poslance za državni zbor. Tukaj tudi ne gre za nobeno pravico, ker deželni zbor se bode tudi v bodoče moral vprašati za mnenje in njegovo mnenje bode imelo ravno toliko veljave kakor doslej. Samo preprečilo se bode, da manjšina ne bode ovirala sklepanja. Razsajanje pač ni nobena pravica deželnega zbora, redno sklepanje se bode pa še nekako bolj zavarovalo pred nasilstvom manjšine, torej bode premenjeni zakon prav za prav le še nekako branilo pravic deželnih zborov. Je li potrebno za premembo tega zakona dvetretjinske večine, o tem pa itak odločuje le predsednik. V katerem smislu, da odloči predsednik Chlumecky, o tem mislimo, da pač ni nobene dvombe.

Sedaj le še nastane vprašanje, se li ni bati, da bi na Dunaji Mladočehi s kakim škandalom preprečili sklepanje, kakor so ga v deželnem zboru. Po našem mnenji

se tega ni bati. V državnem zboru ni toliko Mladočehov, kakor jih je v deželnem v Pragi, veliko mladočeških državnih poslancev pripada tudi zmernejšim elementom, kateri iz raznih uzrokov neso za razsajanje. Večina mladočeških poslancev je kaj malokdaj na Dunaji. Premembe so neznatne in predsednik jih lahko spravi na dnevni red, kadar bode najmanj razsajačev v zbornici. Posebno ni misliti, da bi dr. Gregr čakal na Dunaji, kdaj da pride taka stvar na vrsto, ko je on navadno celo leto le jeden ali dvakrat v zbornici. Na Dunaji tudi ni tako lahko s kakim škandalom kaj doseči nego v Pragi, o tem lahko povedo protisemitje in pa nemški nacijonalci, ki so že tudi poskušali taka sredstva.

Plener je bil že pri ministerskem predsedniku zaradi te stvari. Poslednji ga je popraševal, kaj da misli levičarska stranka o tej stvari. Plener mu pa ni dal nobenega odločnega odgovora, temveč se je izgovarjal, da mora povprašati stranko samo. Najbrž Plener ministerskemu predsedniku ne da nobenega odgovora, dokler se ne snide državni zbor, da skliče levičarski klub, da bode o tem sklepal. Plener si ne upa sam kaj se zavezati, ker čuti, da on ni več odločilen pri svoji stranki in je celo mogoče, da ga v kakem vprašanji stranka pusti na cedilu.

Nemcem vladna namera nikakor ni prav po volji. Stvar se s tem precej na dolgo zavleče. V jeseni se namreč misli najprej v češkem deželnem zboru ta stvar postaviti na dnevni red. Ko bi deželni zbor le še tedaj ne hotel ali pa ne mogel dati nobenega mnenja, še le potem bode vlada državnemu zboru predložila predlogo spremeno zakona. Tukaj pa tudi stvar naglo ne pojde. Nekaj časa bode stvar odsek pretresoval, kjer se bodo gotovo stavili še razni nasveti. Potem bode treba gledati, da se stvar ob ugodnem trenotku spravi pred zbornico. Ko bode zakon sklenen, bode na podlagi novega zakona vlada vprašala zopet deželni zbor za svoje mnenje in še le sedaj pride čas, da se osnuje trutnovsko okrožno sodišče administrativnim potom. V tem času bi minoli dve leti in v dveh letih se pa položaj lahko kaj premeni. In obe ti dve leti morala bi levica podpirati vlado, ne da bi za gotovo vedela, ako bode kaj uspeha.

Pomisliti je namreč, da vlada še nikakor ni jasno izrekla, je li misli, da je zavezana se držati v tem oziru sklepa deželnega zbora ali ne. Minister grof Schönborn se je lepo izognil temu vprašanju. Mogoče je, da se v dveh letih vse češke stranke kaj zbližajo in veleposestniki potem pritisnejo na vlado, da se ozira na mnenje deželnega zbora. Deželni zbor torej naposled utegne oddati lepo mirno in brez vsacega razsajanja kako mnenje, ki bi Nemcem jako malo ugajalo. Zatorej pa Nemci tudi ne morejo biti posebno veseli vladne namere, ker jih le zavezuje, da morajo za nekaj časa podpirati vlado ali jim nikakor še ne zagotavlja nobenega uspeha. Vse je še odvisno od čeških strank, zlasti od Mladočehov. Če bi se poprijeli pametneje, zmerneje politike, podali roke veleposestnikom, ter se malo približali desnici, lahko Nemcem še vse spridijo. Seveda z razsajanjem in razdiranjem pa ne bodo ničesa dosegli, temveč le škodovali sebi in pa narodu češkemu. Zmernost je lepa čednost posebno v politiki, poleg složnosti je mnogokrat najboljša pot do trajnih uspehov.

Politični pregled.

Nemška sloga. Mej Nemci na Češkem in Moravskem ni nobene sloge več. To se je videlo pri shodu nemške stranke v Pragi. Večina zastepnikov je bilo proti resoluciji, katero je predložilo glavno nemško vodstvo in sklenila se je drugačna resolucija. Dr. Schneykal in drugovi so pa prijenjali, da bi svet ne izvedel, kak razpor je že mej Nemci. — V Brnu so pa nemški nacijonalci imeli zborovanje, k kateremu je prišel tudi dr. Steinwender, ki je v dolgem govoru samo nemške liberalce napadal, jim očital, da le gledajo, kako bi se kateri splazil na ministerski stol. Zato pa nemajo nobenega vpliva. Priporočal je jim v posnemanje Mladočehe. Zaradi tega je ta vodja nemških nacijonalcev prišel v veliko milost pri Mladočehih in so klicali „Slava“, ko se je na mladočeškem shodu imenovalo ime njegovo. Omeniti še moramo, da je Steinwender se izrekel tudi zoper to, da bi se proti volji češkega deželnega zbora osnovalo okrožne sodišče v Trutnovem, ker bi to bilo nepostavno. S tem je Steinwender pokazal, da on ima boljši pogled, kakor drugi Nemci. On dobro vidi, da bode le Nemcem v škodo, če se bodo prezirale pravice deželnim zborom.

Shod južnoštajerskih Nemcev bode dne 9. julija v Celji. Posvetovali se bodo mej drugim o tem, kdo naj se postavi za kandidata za mandat, ki je izpraznen po smrti celjskega župana dr. Neckermanna. Da bodo tudi na vso moč zdihovali o zatiranem nemštvu na Spodnjem Štajarskem, mislimo, da še omenjati ni treba.

Poljski katoliški shod. V začetku julija bode katoliški shod v Krakovem. Tega shoda se udeleže Poljaki in Rusini, kar je gotovo veselo znamenje. Govorilo bode več poslancev obeh narodnostij. „Czas“ svetuje, da bi se na tem shodu ne govorilo o preganjanji cerkve na Ruskem. Ta nasvet je le pameten, ker se s takimi pritožbami doseže navadno baš nasproten uspeh, kakor se namerava.

Udeležitev šolske mladine pri procesiji. — Dolenjeavstrijski deželni šolski svet je sklenil, da se ustreže želji dunajskega knezo-nadškofijskega konzistorija, da se učenci ljudskih šol udeležé procesije sv. Rešnega Telesa. Dunajski okrajni šolski svet se je bil izrekel proti temu in sicer iz tega uzroka, ker misli, da mnogi učitelji ni bodo prav marali pri procesiji spremljati učencev. Liberalni listi zdihujejo zaradi odločitve deželnega šolskega sveta.

Mladočeh Stransky menda že pripravlja pot temu, da Mladočehi se pridružijo desnici. Na nekem shodu so je izrekel, da on nima nič proti temu, da se češki zastopniki pridružijo desnici in se obnovi prejšnja večina, samo češki zastopniki bi morali biti vodje desnice. To je pa le mogoče, če ostanejo toliko časa v opoziciji, da vse stranke dobro spoznajo veliko važnost češkega naroda in njegovega zastopstva.

Preganjanje Rumunov. — Na Ogerskem nameravajo tožiti veleizdaje vse člane deputacije, ki je lani bila šla na Dunaj, da izroči cesarju spomenico o razmerah Rumunov na Ogerskem, in pa vse rumunske vseučiliščnike, ki so v neki spomenici, ki so jo priobčili, tudi pojasnili ogerske razmere. Madjarom seveda ne ugaja, da je svet nekoliko izvedel, kako preganjajo Madjari druge narodnosti.

Nemčija. — V Nemčiji vrše se sedaj ožje volitve v državni zbor. Iz dosedaj znanih izidov volitev, se še prav nič ne more sklepati, če si vojaška predloga pridobi večino ali ne. Še le ko bo znan izid vseh volitev, vedelo se bo, kaj bo z vojaško predlogo, za katero bi nemška vlada to li rada vi-

dela, da bi prodrla. — Državni zbor snide se že dne 4. julija t. l. Otvori ga cesar osobno.

Srbija. — Skupščina je na prestolni govor kraljev odgovorila v posebni adresi. V adresi se skupščina zahvaluje kralju za junaški čin, s katerim je storil konec nezakonitistim v deželi. pravi. da bo one, ki so rušili ustavo postavila pred sodišče in se konečno precej obširno peča s trgovinskima pogodbama z Avstrijo in Nemčijo. Deputaciji, ki je kralju izročila to adreso, se je ta izjavil, da se mu prav zdi. če se oni, ki so rušili ustavo, pokličejo k odgovornosti.

Turčija. — Po nekem poročilu iz Carigrada prišli so na sled neki zaroti proti sultanu. Več sumljivih osob, mej njimi dva stotnika gasilcev, so zaprli in prognali. Said Paša sam bil je v nevarnosti, poklicali so ga večkrat v palačo in ostro izpraševali, a spoznalo se je, da je bil krivo tožen. Na vse obiskovalce palače se strogo pazi.

Anglija. — Dolenja zbornica vzprejela je § 4. irske predloge. V vsem je upanje, da prodere predloga, zmirom manjši. Nobena prava sloga ne vlada več in to ne mej vladno stranko, ne mej Irci in ne mej ministri samimi. Le Gladstone gre neustrašeno svojo pot, toda Irci mu tudi že pretijo, da ga bodo pustili na cedilu z vsem, če bode unijonistom toliko prijenjaval. Skoro ni upanja, da bi bila predloga še to zasedanje rešena. Irci so zaradi tega prav nevoljni.

Obrtnija.

Obrtna enketa.

(Konec.)

E. Zadruge.

21. Na kak način naj se dopolni § 115 obrt. reda ali premeni, da se olajša naprava ali zakup obrtnih podjetij ali potem zlasti naprava pomočnih strojev ali materijala za malo obrt v skupno porabo (§ 114. odstavek I.)

22. Ali naj sme v bodoče obrtno oblastvo pri potrjevanju volitve zadružnega načelnika in načelnika pomočnega odbora kakor doslej postopati po svobodnem prevdarku (§ 119, odstavek 2 in § 120. odstavek 3) ali pa naj sme odreči potrdilo samo, če se pokaže, da dotičnik sploh ne sme voliti in voljen biti?

23. Se li naj dovoli naprava obrtnih (okrajnih, deželnih, državnih i. t. d.) zvez, ali pa osnuje obvezna organizacija?

24. Naj li ima zadruga pravico pritožiti se proti vsem odločbam obrtnega oblastva, zlasti kadar gre za to, da se komu spregleda dokaz sposobnosti, da se določi obseg obrtne opravičenosti, ali naj ima pritožba odložilni vpliv, če gre za podeljenje obrtne pravice komu?

F. Zavarovanje.

25. Seli naj raztegne zavarovanje proti nezgodam tudi na male obrtnike.

26. Kake želje so še

a) glede zadružnih bolniških blagajnic,

b) glede zavarovanja učencev?

c) glede osnove obligatoričnih mojsterskih bolniških blagajnic?

G. Pomočniki, delujoči v svojih stanovanjih.

27. Je li želeti in če je mogoče prepovedati obrtnikom imeti obrtnike, ki delajo v svojih stanovanjih?

H. Nedeljski počitek.

28. Zadoščujejo li določbe o nedeljskem počitku. Kako se izvajajo? Kako naj se določbe o nedeljskem počitku premene? Kako naj se izvede nedeljski počitek zlasti pri trgovinskih obrtih.

I. Obrtni sveti, trgovske in obrtniške zbornice.

29. Jeli želeti, da se vpeljejo obrtni sveti in kako naj se organizujejo?

30. Naj li preidejo pravice, katere imajo sedaj trgovske in obrtniške zbornice, po obrtnem redu, na zadružne zveze, (vprašanje 23) ali obrtne svete (vprašanje 29), ki se osnujejo.

Iz naših dežel so povabljena nastopna društva, da odpošljejo svoje odposlance.

Za Kranjsko:

1. Mojsterska bolniška blagajna obrtnih zadrug v Ljubljani;
2. Gremij ljubljanskih trgovcev;
3. Zadruga kovinskih obrtov v Ljubljani;
4. Pomočniški odsek te zadruge;
5. Zadruga gostilničarjev in kavarnarjev v Ljubljani;
6. Zadruga krojačev, klobučarjev in krznarjev v Ljubljani;
7. Konservativno obrtno društvo v Ljubljani;
8. Kranjsko obrtno društvo v Ljubljani;
9. Katoliške družbe rokodelskih pomočnikov v Ljubljani, v Št. Vidu, na Vrhniki in v Novem Mestu, ki pošljejo skupaj enega zastopnika;
10. 1 zastopnik nemško-kočevskih obrtnikov.

Za Goriško:

1. Slovensko bralno in podporno društvo v Gorici;
2. italijansko društvo: società di mutuo soccorso fra gli artigiari di Gorizia.

Za Trst in okolico:

1. Obrtni društvi v Barkovlji in Rojanu, pa gospodarsko društvo v Skednji, ki pošljejo enega zastopnika;
2. Zadruga pekov v Trstu;
3. Zadruga gostilničarjev v Trstu.

Za Dalmacijo:

„Consortio degli artisti“ v Zadru.

V Istri je prav malo obrtov in ni nobenih zadrug, in zaradi tega menda ni bilo odseku naznanjeno nobeno društvo, na katero bi se bil mogel ozirati.

Za Češko je bilo določenih 61, Moravsko 31, Šlezijo 21 društev in zadrug. Število dozdaj določenih zvedencev znaša 246; ker jih pa pošljejo Galicija in Bukovina gotovo tudi čez petdeset, bode skupno število znašalo okroglo 300 mož, ki jih bo moral odsek zaslišati. Zato se pred avgustom ni nadejati enkêtnega sklepa.

Obrtnijske raznoterosti.

Kako se ohranjujejo risarije napravljene s svinčnikom, da se same ne zbrišejo in zamažejo? Nastrgaj

belega voska in ga omeči s čiščenim terpentinom, in s to mehko maso, podobno polituri, namaži dotično risarijo. Ko se terpentin izhlapi, je risarija prevlečena s prozornim voskom, ki jo varuje, da se ne zamaže in da je ne poškoduje vlažnost.

Stari baržunasti trakovi, ovratniki in take stvari se osnažijo, ako so na jednem konci dobro pritrdijo, potem pa drgnejo z volneno cunjo namočeno v bencinu. Trak postane zopet črn in tudi če je zmečkan se poravna.

Kmetijstvo.

Löfflerjev mišni bacil.

(Konec.)

Ljudje so dobro vedeli, kaka nadloga jim preti od miši, kajti spominjali so se še dobro, kako silno škodo so bile naredile miši leta 1866. Tedaj so se bile tudi sprva pokazale na neobdelanih krajih. Pomladi so le neznatno škode napravile na obdelanem polji in nikdo se zanje še dosti zmenil ni. Ko je proti koncu maja nastala vročina, se je po neobdelanih krajih vse posušilo, tako da miši neso imele jesti, napale so obdelano polje, kjer je stalo žito.

Kako škodo so tedaj delale, vidi se iz oficijalnih poročil in pa iz pripovedovanja kmečkih prebivalcev. Uničile so bile ves pridelek, in žito je baš tisto leto najlepše kazalo. Škode so bile napravile na milijone. Neki gospodar je pripovedoval, da je ravno drugi dan mislil žeti na neki njivi. Po noči je pa prišlo toliko mišij, da so vse pokončale. Neki mlinar je požel žito in ga nekaj prinesel na oslu domu. Odšel je po drugo žito. Domu se povrnivši ni našel več žita. Mislil je, da je je kdo ukradel. Skril se je in čakal tatu, če pride morda še po drugo žito. In kaj je videl. Prišlo je nakrat cele trope mišij, da uničijo in odneso drugo žito z zrnom in slamo vred.

Lahko si mislimo, da so tesalski posestniki in vlada lani, ko so se jele prikazovati miši, precej mislili, kako bi se jim ubranili. Žito je najlepše kazalo in pričakovati je bilo, da se nažanje žita v vrednosti nad 20 milijonov goldinarjev. Pretila je pa nevarnost, da ves ta pridelek uničijo mišij. Osnoval se je odbor za preganjanje mišij. Gospodje so šli v Tesalijo in začeli svoje delovanje. Kmalu so pa spoznali, da nobeno sredstvo dosti ne pomaga. Poleg neugodnosti uspehov, je pa še več živine poginilo, ker je jedla strup, ki so ga pokladali mišim. V svoji obupnosti so se bili obrnili do Pasteurja oziroma do Löfflerja, kakor smo že povedali. Ravno preveč upanja veščaki neso imeli, ker se je v Avstraliji bilo malo poprej ponesrečil poskus preganjanja kuncev z bacili.

Sam Löffler je pa tudi dvomil, če bode kaj uspeha na polji. Vedel ni, če bodo mišij hotele jesti jim položeni kruh, ko imajo že toliko zelenja, da se lahko zunaj prežive. Za preganjanje mišij je najbolje zgodnja pomlad ali pa pozna jesen, ko miši še nemajo dosti jesti. Na Grškem je ugoden čas že bil davno minol.

Preganjanje mišij začelo se je v Lariški planjavi. Mišij je bilo povsod dovolj. Vojaki so sklicali kmete, kateri so prinesli belega kruha in ga narezali na drobne kocke. Pri kakem posestniku so postavili kotel, v kateri so vlili tekočino z bacili in pridejali iz cevic, v katerih so bile bacile s podlago, nekaj tekočine, tako da je tekočina bila, kolikor je moč z bacili nasičena.

Sedaj so kmetje drug za drugim svoj kruh zvrnili v kotel. Ko se je kruh dobro napil, so ga iz tekočine vzeli in zopet deli v košare. Da so se kmetje prepričali, da drugim živalim ne škoduje to sredstvo, so vpričo njih nekateri gospodje namočen kruh dajali konjem, oslom, ovcam, kozam, psom, golobom in kokošim, nekateri so ga tudi sami jedli.

Ker so od vseh stranij prihajali kmetje s kruhom, je kmalu jelo primanjkovati tekočine in treba je bilo skrbeti za novo.

Kmetje so pokladali kruh v sveže mišje luknje, kakor se jim bilo naročilo. Kmalu se je pokazalo, da je bila neopravičena bojazen, da miši kruha morda ne bodo hotele. Kmetje so prihajali pravit, da so kruhi izginili in so jih najbrž pojedle miši. Čez nekoliko dnij se je iz več krajev izvedela novica, da mišij več ne delajo toliko škode. Več mišjih lukenj so Löffler in njegovi tovariši zateptali, da se prepričajo, če so v njih še žive miši. Nobene luknje neso na novo izrile, kar je dokazovalo, da jih več ni. Po dnevi so se videle mrtve ali pa močno bolne miši na polji. Poslednje so se še komaj plazile. Kakor se kaže, so živali, ko so zbolele, hitele na sveži zrak, da bi se opomogle. Vsled tega je pa bilo v luknjah le malo mrtvih mišij najti. Le v večjih gnezdih se je našlo mnogo mrtvih mladih mišij. Mnogo mrtvih in bolnih mišij pobrale so vjede.

Več mrtvih mišij je Löffler preiskal in je v njih našel mnogo bacilov, ter se prepričal, da se je mej nje zanesel legar ali vročnica.

Videč lepe uspehe je načelnik odbora za preganjanje mišij Anastasijades brzojavno odpovedal daljne pošiljatve žvepljenega ogljika, katerega so za preganjanje mišij bili naročili na Francoskem. Odbor je Löfflerju na čast priredil banket, pri katerem so tudi vladni komisarji priznavali uspeh.

Ko je Löffler videl uspeh in je Grke poučil, kako je ravnati, povrnil se je v Atene in potem preko Carigrada domu v Nemčijo. Po poznejših poročilih iz Grške je uspeh bil tako ugoden, da so lani v Tesaliji imeli dobro žetev. Seveda še boljše bi bilo, ko bi bili poprej začeli z bacili preganjati miši.

Skušnje so pa pokazale, da to sredstvo ne pomaga le proti poljskim temveč tudi proti domačim mišim. Domače miši delajo silno škodo v poslopjih, stanovanjih, hlevih, svislih in žitnicah. Ker jim v hramih ne moremo polagati strupa, je dosedaj bil jedini pripomoček past.

Na prošnjo nekega trgovca, kateremu so v žitnici miši delale veliko škodo, je Löffler poskusil s svojim sredstvom preganjati domače miši. Vsebina cevke, v kateri so bacili, je razpustil v 1 litru vode, v kateri je raztopljena jedna čajna žličica kuhinjske soli. V cevko je

sprva vlil malo te tekočine, in močno tresel. Potem je vanjo vlil zopet malo vode, in znova močno tresel in naposled izpraznil v solno raztoplino. Ostanke, ki so še ostali v cevi, je pa z roko dobro zmečkal, da so se bacili jednakomerno razdelili v vodi. V tej tekočini je namočil 1000 koscev belega kruha, katere je potem trgovec nastavil mišim.

Vspeh je bil ugoden. Mišij so zbolele in crkale. Na Löfflerjev svet jih on ni precej venj pometal, ali jih je pustil. Žive miši jele so mrtve gristi, kakor se je to opazilo tudi pri poljskih miših, in so od njih nalezle bolezen. Tako so naposled vse miši poginile.

Löftlerjev bacil pomaga torej pri domačih in poljskih miših. Posebno je tudi to dobro, da kakor poljske tako tudi domače mišij, ko zbole, ne zlezejo v luknje, temveč zunaj poginejo, da jih je lahko spraviti in njih gnitje ne napravlja smradu.

Tudi Slovenci se zanimajo za ta način preganjanja mišij. Kakor je že naš list poročal, je bil na posebno želji prišel z Dunaja veščak, ki je predaval o bacilih. Dunajsko c. kr. kmetijsko-kemijsko poskuševališče je te dni razposlalo ta le pouk o rabi tega sredstva:

„Vzemi osnaženi lonec, ki drži kake tri litre. V ta lonec vlij dva litra čiste vode (ne one iz kake stoječe luže); namesto navadne vode vzameš tudi lahko precejene senene zavrelice, ali pa juhe; — se ve, da je voda najceneja in vedno pri rokah. Tej vodi (oziroma seneni zavrelici ali juhi) dodaj takoj eno malo (kavino) žlico soli. Lonec na to z reno (pokrovko ali pokrivačo) dobro pokrij; kdor ima pa parni (Pampovi) lonec na razpolago, naj porabi tega, ker je od navadnega lonca dosti boljší. Ko si v lonec nalil dva litra vode in ga pokril, pristavi ga k ognju, da zavre; od časa, ko je začela voda v loncu vreti, naj potem polagoma in neprestano vre skozi eno celo uro.

Ko se je ta procedura v teku ure dovršila, vzame se pokriti lonec od ognja ter dene na pripravni kraj, dokler se popolno ohladi. Ko je ta voda v lonci, ki mora do porabe neprestano pokrit ostati, zadosti ohlajena (ker ob rabi ne sme nikdar imeti preko 40 stopinj po Celziji), nadaljuje se stvar tako-le:

Vzemi eno izmed steklenih cevk, v kateri se nahaja „bacil“ s podlago vred. Njeni pavolnati zamašek ob zunanjem koncu malo osmodi in ga potem varno odstrani. Na to vzemi iz pripravljenega lonca toliko kuhane vode (povrelice), da ž njo napolniš prilično polovico „bacilove“ cevke. Ob enem imej pripravljen zamašek iz gobe (korka) ali pa kavčuka; ta zamašek prej dobro v vrelem kropu operi, kot zamašiš ž njim „bacilovo“ cevko.

Tako zamašeno cevko primi potem s prsti ob njenih koncih in jo skozi 3—5 minut dobro tresi. Tako se v cevki odločijo belkaste bakterije od svoje podlage in se spojé z vodo v njej. To zmes odlij v ono vodo v lonci, ter vse skupaj dobro zmešaj. Potem izlušči, oziroma izperi iz cevke še ostalo agarno podlago, na kateri so se bile bakterije razvile, stresi jo v lonec in vse skupaj še enkrat prav pošteno tako pomešaj, da se bakterije, podlaga njihova in voda prav dobro skupaj spoje.

Ko je to izgotovljeno, vzemi starega, trdega, belega kruha (pečenega iz pšenične moke), razreži ga v koščeke (kocke) velike po jeden kubičen centimeter (t. j. prilično tako velike, kot so navadni lešniki). Te koščeke namoči v prej opisani tekočini tako, da se je dobro napoje in navzamejo. Teh napojenih kruhovih koščekov potem v vsako novo mišjo luknjo vloži po enega. To stvar ponovi zaporedoma skozi dva dni, da bode uspeh boljši in gotovejši.

V stare mišje luknje pa nikdar ne polagaj otrovanega kruha; delo to bilo bi brez vsakega uspeha. Kake štirinajst dnij potem zabrskaj vse miš,e luknje ob njih koncih, da je pohodiš ali pa kako drugače; od tega časa naprej pa skrbno opazuj, če ti miši potem niso napravile zopet novih lukenj. Če so jih, postopaj iznova, kakor je bilo zgoraj povedano.

Ker direktna solnčna svitloba ta „bacil“ uniči, naj se vršé ž njim vse operacije vselej le v senci.

Ena sama cevka „bacila“ zadostuje popolnoma za dva litra vode; v tej z „bacilom“ pomešani vodi moreš namočiti 500—1000 kruhovih koščkov, kateri so ti potem za vado mišim po njih luknjah.

Najugodnejši čas za pokončevanje miši na povedani način je pa jesen.

Ako najdeš ob svojih poskusih bolne miši, katere se le s težavo še semtertja plazijo, jih vjemi in na naše stroške le-sem pošlji; istotako stori, če dobiš že mrtve miši, toda tem preje z razgreto ojstrino preparaj trebuh in jih deni v močni špirit ter nam pošlji, da jih strokovno preiščemo in ti o vplivu „bacila“ na njih poročamo“.

Sedaj moramo še povedati, da je Löffler razpošiljavo „bacilov“ prepustil tvrdki I. F. Schwarzlose sinovi, kraljevi zalagatelji v Berolinu S. Markgrafenstrasse 29. Preskrbuje jih pa tudi c. kr. kmetijsko-kemično poskuševališče na Dunaji, katero jih sedaj pošilja s poukom vred celo brezplačno.

„Bacili“ za miši naročajo se pod adreso: K. k. landwirthschaftlich-chemische Versuchs-Station in Wien. (III. Thierarznei-Institut), kamor se tudi miši, ki so prve na „bacilih“ poginile, v znanostno preiskavo in na stroške tega zavoda pošiljajo.

Kmetijske raznoterosti.

Zarastla veriga. Mesar v Celovci hotel je iz debelega hrastovega debla narediti mesarsko tnalo. Pri tem je po več sekir poškodoval. Ko je deblo dobro ogledal, je spoznal, da je v njem vrasla železna veriga. Ko je bilo drevo mlado, je nekdo okrog debla pripel železno verigo, ne ve se zakaj. Veriga se je v deblo popolnoma zarasla.

Becnin je najbolje sredstvo proti molom. Razprši se s kako posebno pripravo. Bencin ne pokonča le molov, temveč tudi jajčica. Pri ravnanji z bencinom je pa vendar treba največje previdnosti, kajti rad se užge.

Čerkeška kokoš je gospodinjam jako pokorna. Lepa je, malo kdaj vali ali jajec nese veliko in jako debelih.

Poučni in zabavni del.

Potopisne črte.

Iz Ljubljane v Ljubljano.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Leta 1657. pričela se je za Karlovec nova doba, Takrat vladajoči cesar Leopold I. dal je napraviti okoli trdnjave nove obkope (šance). Zemeljski nasipi bili so tako visoki, da so bile videti od hiš znotranjega mesta (trdnjave) le strehe. Poleg tega dal je v trdnjavi pozidati tudi več eraričnih poslopij, brž ko ne na sedanjem glavnem in jako prostornem (Jelačičevem) trgu veliko vojašnico, orožnico (Zeughaus) in zgradbo za trdnjavskega načelnika. Globoki prekopi opasovali so trdnjavo okol in okol; čez nje napravljeni so bili trije mostovi, konec katerih so bila vravnana močna vrata, pri dveh pa nad vratmi še močna poslopja, raz katerih se je bil zamogel navaljujoči sovražnik odbijati. Poleg tega je bil v dnu prekopa izkopan po sredi še drug, ožji in zelo globoki, v katerega se je zamogla v času sile spuščati (ne vem dobro, ali iz reke Kolpe ali iz Korane) voda. Ob tem manjšem prekopu (na notranji strani) bili so vravnani okol in okol trdnjave prva leta, ko sem pričel jaz prihajati v Karlovec, močni hrastovi, globoko v zemljo zabiti koli (Pallisaden), za katerem so bili o času sovražnikovega napada postavljeni branitelji-vojaki, izza katerih so zamogli streljati na njega. Poznejša leta so bili ti koli nadomesteni z trdnim, kake 4—5 čevljev debelim zidom, v katerega so bile vravnane puškarice (Schiesscharten), da bi se o potrebi streljalo skoz nje. Proti Rakovcu (stran prot Turškem) je bila vravnana še nekaka predtrdnjava, in pri vseh treh vhodih (vratih) so stale vojaške straže.

O sredi 17. stoletja vtemeljeno je bilo sedanje predmestje, ki opasuje notranje mesto nekako na tri strani; le proti turški strani se ni nič zidalo; ne vem, ali se to smelo ni, ali pa je imelo prebivalstvo strah pred sovražniki. V predmestji ni smela biti nobena hiša zidana s kamenjem, ampak vse so smele biti le lesene in poradane (z apneno malto ometane in ogladene). Ako prav vem, bi bili morali o kaki oblegi trdnjave po sovražnikih domačini hiše sami podreti.

Da mestu niso prizanašale tudi nesreče, kedo bi o tem dvomil. Tako je n. pr. l. 1594. pogorel ves Karlovec. Leta 1691. morila je mestjane azijatska kuga; eno leto pozneje pa je bilo mesto zopet po velikem požaru oškodovano. Sledili so pa za Karlovec vendar zopet srečnejši časi. Ali predno nadaljujem njegovo zgodovino, želim odstopiti ene trenutke od svojega potopisnega predmeta, ter prestopim na stransko zgodovinsko polje, da se na njegovi podlagi povrnem zopet k popisu Karlovca nazaj.

Ako se ozremo v zgodovini na neumrljiva dela visokoslavne vladarice in cesarice Marije Terezije, skoraj komaj zamorejo verjeti, da se v srci in glavi kake ženske zamorejo sporoditi taki uzvišeni naklepi in čini, kakor to vidimo nad njo. Res je sicer, da je poleg njene čeznaravne nadarjenosti, velikodušnosti, vneme in skrbljivosti za izomiko, blagor, osrečenje, napredek in varstvo svojih podložnikov imela na strani dobre in modre svetovalce, a duša vsem ogromnim in velikanskim činim pa je bila vendar le ona sama.

Blišč turške mogočnosti jel je bil za časa te visoke slavne vladarice sicer že nekoliko medleti; pešati jela je bila moč Turka, tega priseženega dednega sovražnika vsega krščanstva in osobito Avstrije; pa njegova krvoželjna volja je bila še vedno dovolj pasja, škodovati našej državi po vsej moči. Da bi zabranila tedaj svoje cesarstvo pred nikdar ropasitim Turkom, vidile so se jej posamezne trdnjave preslaba bramba. Sporodila se je toraj v njeni glavi misel, opasati ga Turčiji nasprot z velikanskim oklepom, z močno živo trdnjavo. Ako se ozremo v starejše zemljevide, vidimo, kako je nekako od srca Dalmacije okoli vse tako zvane nekdanje hrvatske Turčije (ki je bila stoletja glavno gnjezdo turških roparskih čet) ob Jadranskem morju gor, preko vse Hrvatske, in zopet nazaj dol prek Slavonije, Banata, in zopet nazaj gor ob Erdeljski meji potegnjen zemeljski pas, — ali da se poslužimo priličnega izraza — velikanski železni obroč za varstvo zoper navale turške. In to bila je nekdajna vojaška Krajina (Granica); — to bilo je delo slavne cesarice Marije Terezije. Sedemnajst graničarskih regimentov, in zraven še brodarsko krdelo (Czaikisten Battailon), katerega namen je bil, braniti državo na rekah Savi in Donavi, stalo je dan in noč na straži zoper Turke. Vsaki regiment je bil tako vravnan, da se je dotikal turške meje, in za čas sile moral je biti v hipu ondi sébran. To se je večkrat tudi zgodilo, in kakor sem nekje v pričujočem potopisu že omenil, je bil ravno pokojni vojskovodja grof Josip Jelačič kot tedanjni polkovnik I. banalskega regimenta o neki taki priliki v prvič pokazal svoj pogum in voditeljsko nadarjenost. Ker je Granica sedaj odpravljena in bo prišlo vse to s časom v pozabljivost, naj kot zgodovinsko drobtinico navedem vse njene nekdanje polke po oddelkih, številkah in imenih.

(Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

Izvestja Muzejskega Društva III. zvezek ima sledečo vsebino. A. Koblar: Boji na Krajinah in zmaga pri Sisku pred 300 leti. — A. K.: Škofa Tavčar in Hren o bitvi pri Sisku. — J. Scheinigg: Slovenska imena v starih listinah. (Dalje.) — A. Koblar: Drobtinice iz furlanskih arhivov. (Dalje.) — S. Robič: Kranjski mahovi. (Dalje.) — Mali zapiski. — S. Rutar: Poročila iz Italije. — Vojska kranjskih konjikov in domobrancev l. 1591. — J. Vrhovec: Ura in godalo v ljubljanskem stolpu. — Prekrševalci na Kranjskem. — Hessendarmske čete v Ljubljani. — Stare mere. — S. Robič: Moj oreh. — Redki ptiči na Kranjskem. — Sledovi rimskih naselbin okrog Medvod. — Naše podobe.

Grof Janko Draškovič-Trakoščanski Dne 14. t. m. je bila v Zagrebu važna slavnost. Prenesli so iz Radgone v

Zagreb kosti grofa Janka Draškoviča Trakoščanskega in jih slovesno položili v rakvo Ilircev. Pokojnik se je 1770. leta porodil v Zagrebu, kjer je dovršil svoje študije in potem po rodbinskih tradicijah si izbral vojaški stan. Pod generalom Lavdonom se je udeležil obleganja Belega grada. Kmalu se je pa poslovil vojaščini in se je preselil po francoskih vojnah v Pariz, kjer se je sešel z Dobrovničanom knezom Sorkočevičem in srbskim rodoljubom Savo Tökölyjem. V 63. letu se je povrnil v domovino in z izredno marljivostjo jel delovati za svoj narod. Osnoval je „Čitaonico ilirsko“ in „Matico ilirsko“, ima pa tudi neizmerno zaslug za druge narodne naprave. On je probudil mnogo druzih za narodno stvar. Leta 1856. je umrl v Rodgoni, kjer so dosedaj počivale njegove kosti. Slovesnost v Zagrebu je bila slovensko-hrvatska, kajti udeležilo se je tudi več slovenskih rodoljubov. „Slovensko Matico“ je zastopal gospod A. Koblar. Hrvatje so Slovence tudi bili jako prijazno vsprejeli. Kako bi moglo biti drugače, vsaj se je proslavljal spomin jednega glavnega delovatelja ilirstva, pri katerem smo Slovenci in Hrvatje vzajemno postopali.

Gundulićev spomenik. Te dni se je postavil v Dobrovniku spomenik slavnega pesnika Ivana Gundulića. Gundulić je bil najslavnejši dubrovniški pesnik in je posebno znan po svoji epični pesmi Osman, v kateri odseva težnja po slovanski vzajemnosti. Gundulič je bil rojen leta 1588 in je umrl leta 1638.

Stoletnica Resljeva. Včeraj je minolo sto let, kar se je v Chrudimu na Češkem rodil Josip Reselj, izumitelj parniškega vijaka. Služboval je v gozdarski službi dalje časa na Kranjskem, kjer je tudi umrl dne 9. oktobra 1897. Pokojnik je po rodu Slovan, ali Nemci bi ga radi za svojega proglasili, kakor so že več Slovanov. V svojem življenji je mnogo pretrpel. Njegovo iznajdbo so sprva prenizko cenili, potem ko je prišla v veljavo, sta si jo pa prisvajala jeden Francoz in jeden Angež. Še le po njegovi smrti so se jele priznavati zasluge njegove.

Novice.

— **Osobne vesti.** Za župnika v Dupljah pri Tržiči je imenovan č. g. Jan. Šafer, sedaj župnik v Grahovem, za župnika v Rovtah nad Logatcem pa č. g. Jan. Možina, sedaj ekspozit v Harijah pri Ilirski Bistrici.

— **Velerod. gosp. baronu Winklerju,** bivšemu deželnemu predsedniku izročila sta te dni v Gorici gg. ljubljanski župan Grasselli in mestni odbornik Šubic zahvalno pismo mesta ljubljanskega in častno diplomo „Matice Slovenske“.

— **Kres v čast sv. Cirilu in Metodu** žge prihodnji torek dne 4. t. m. zvečer ob pokanji topičev šišenska čitalnica na Drenikovem vrhu. Naj bi tudi drugod, posebno ob jezikovnih mejah, ta večer zažigali v čast slov. blagosvetnikoma kresove in s tem spričevali narodno zavest.

— **Vodovod** v Begunjah pri Cerknici in v Selščeku so pričeli že graditi.

— **Društvo tiskarjev, kamenopiscev in kamenotiskarjev na Kranjskem,** praznuje prav slovesno svojo petindvajsetletnico v nedeljo dne 2. julija t. l.

— **Ažijo pri carinskih plačilih** določil se je za mesec julij z 23 %. To velja za vsa plačila carin in druzih pristojbin, ki se odrajtujejo v srebru mesto v zlatu.

— **Volitev novega župana v Celji** na mesto umrlega dr. Neckermanna, vršila se bode dne 4 julija — Za deželnega poslanca mislijo Celjani na mesto Neckermanovo kandidovati ultragermana dr. Derschata iz Gradca.

— **Litijske in šmartinske Slovenke** prirede v nedeljo dne 2. julija t. l. v prostorih g. Oblaka v Litiji veselico v korist družbe sv. Cirila in Metoda. Zanimivi vspored veselice obsega: kegljanje na dobitke, tehtanje bazar, sviranje na glasovir, slavnostni govor, petje in dramatično igro. Veselica se prične vršiti s kegljanjem že ob 10. ari dopoludne in se nadaljuje ob 3. uri popoludne, oziroma ob $^1/_2$ 8. uri zvečer.

— **Umrl je v Zagrebu** učitelj telovadbe Franc Hochmann v 44. letu svoje dobe. Pokojnik, znan tudi v naših sokolskih krogih, bil je rodom Čeh in si je pridobil za razvoj telovadbe v Zagrebu velike zasluge.

— **Utekel je prisiljenec** vozeč se z dvemo sodrugoma pod varstvom enega paznika iz Jesenic v Ljubljano. Ko je vlak peljal iz Škofje Loke proti Medvodam, skočil je skozi okno ter zbežal. Dobili ga še niso. Star je bil 32 let in rodom Korošec.

— **Za vsesokolsko slavnost v Ljubljani** dne 8. in 9. julija t. l. določil se je v glavnih potezah nastopni vzpored: Dne 8 julija vzprejem že isti dan došlih gostov in odposlancev sokolskih društev ter posvetovanja o sokolskih zadevah, o ustanovitvi zveze itd. Zvečer koncert z vojaško godbo na Hafnerjevem vrtu. Dne 9. julija: 1. Ob $^1/_4$ 8 uri vzprejem štajerskih in drugih gostov na ljubljanskem kolodvoru in skupni odhod k sveti maši v Latermanov drevored. 2. Po sv. maši skupni zajutrek in poskušnja prostih vaj, zajedno slavnostna seja v Koslerjevi pivarni. 3. Slavnostni sprevod po mestu. 4. Skupni obed v gostilnah gosp. Ferlinca in g. Hafnerja. 5. Po obedu skupni odhod na Koslerjev vrt k veliki narodni veselici. 6. Po veselici skupni odhod do ljubljanske čitalnice, kjer se shranijo društvene zastave. 7. Ob 8. uri sijajna akademija v deželnem gledališči. 8. Po akademiji sestanek pri koncertu na vrtu pivarne g. Hafnerja. — Podrobnosti programa se prijavijo pozneje.

— **300letnico zmage nad Turki pri Sisku** praznovalo je prav slovesno mesto Sisek dne 25. t. m.

— **Novo poslopje za «Glasbeni zavod»** pričeli bodo še letos graditi v Zagrebu. Deželna vlada je v to svrho darovala 30.000 gld. drugih 30.000 gld. pa je posodila pod prav ugodnimi pogoji.

— **Škrlatica** pojavila se je mej otroci v Ljubljani. Dosedaj pripetili so se še-le posamni slučaji.

— **Mestna hranilnica v Novem mestu.** Občinski odbor novomeški je po pritrditvi dež. odbora kranjskega vložil pri deželni vladi prošnjo za ustanovitev mestne hranilnice v Novem mestu. Torej tudi dolenjska metropola dobi svojo hranilnico!

— **Nesreče.** Na koroškem kolodvoru v Mariboru je povozil minoli teden vlak delavca Franca Florijana. Nesrečnež je le še malo časa živel. — Minolo nedeljo zadela je ravno tam lokomotiva s toliko silo ob drugo, da jo je prevrnila. Poškodovalo se je več voz, ubilo delavca Alojzija Živko, dva pa ranilo. — V Nazariji v Savinjski dolini na Štajarskem utonila sta minolo nedeljo 20letno dekle in 25letni možak z Vranskega. Šla sta čez brv vodečo preko Savinje, a slabo naslanjale pri brvi se je ulomilo, padla sta oba v vodo in utonila. — Dne 19. t. m. padel je v Kropi 69letni kovač Fort. Kralj tako nesrečno po stopnjicah, da je na mestu obležal mrtev. — V predoru dolenjske železnice pri Višnji gori padlo je debelo bruno s tako silo na 55letnega delavca Jakoba Lundra iz Malih Lipljen, da mu je vso levo nogo zmečkalo.

— **S Koroškega.** Okr. glavar celovški Mac Nevin je zaukazal svojedobno županu v Kotmari vesi gosp. Matiju Prosekarju, da ima v vseh zadevah izročenega področja dopisovati samo v nemškem jeziku. Ker se župan potem ni ravnal, ampak dopisoval slovenski, kaznoval ga je glavar na 20 gld. globe. Vsled pritožbe na dež. vlado se je ta kazen sicer znižala na 1 gld. a zaukazalo se je vseedno županu, da mora nemški dopisovati. Zoper to pritožil se je župan po dr. Iv. Dečku odvetniku v Celju na c. kr. ministerstvo notranjih zadev, ki je sedaj uničilo obe razsodbi — ono okr. glavarja in dež. vlade celovške. — Ta odlok ministerstva je močno poparil koroške

Germane, Slovencem pa pokazal pot, po kateri so doseže pravica.

— **Zlata veljava** dobi indijsko cesarstvo. Kovanje srebrnega denarja se je ustavilo.

— **Zbor judinj.** Pri razstavi v Čikagu bodo najraznovrstnejši kongresi. Od 5. do 8. septembra bodo tak shod imele judinje.

— **Voditelj Napoleonov.** Nedavno je umrl v Prusiji ključavničar Pietarski v 93. letu. Starček je rad pripovedoval, kako je leta 1813. vodil po kozjih stezicah Napoleona I. čez ruskoprusko mejo.

— **Kolera** se po malem prikazuje v več krajih zlasti v Cettu na Francoskem. Bati se je torej, da se razširi, ko pride gorkejše poletje.

— **Strašen gledališki požar.** V Ramhiju petnajst milj od Kantona na Kitajskem so roparji zažgali gledališče. Pri tem požaru je mrtvih 2000 ljudij. Mej požarom so ropali po mestu. Poleg mnogega blaga, odpeljali so kacih 40 žensk in deklet. Roparji so ušli potem na čolnih po morji.

— **Bogat rodbinski blagoslov.** V Attingu na Bavarskem je neka ženska štirikrat zaporedoma imela dvojčke.

— **Velika nesreča.** V Washingtonu se je podrlo staro operno gledišče, ki je služilo sedaj za uradne pisarne. 25 oseb je mrtvih in 60 ranjenih. Boje se pa, da je še kacih dvajset ljudij zasutih.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 14 junija 1893. Pšenica gld. 9·75 kr., rž gld. 7·50 kr., ječmen gld. 7·— kr., oves gld. 7·80 kr., ajda gld. 10·— kr., proso gld. 6·50 kr., turšica gld. 6·70 kr., leča gld. 14·— kr., grah gld. 14·— kr., fižol gld. 10.— kr. (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Loterijske srečke.

V Trstu dne 26. junija t. l.: 75, 66, 19, 1, 86.
V Lincu dne 26. junija t. l.: 37, 83, 22, 14. 30.
V Pragi dne 28. junija t. l.: 71, 44, 41, 57, 61.

Neogibno potrebno je za vsako družino
Kathreiner-jeva
Kneipp-ova sladna kava
z okusom prave kave.

Ta kava daje to prednost, da se lahko popusti tako škodljiva prava zrnata ali pa z raznimi cikorijami zmešana kava in se iz te kave naredi **okusna** ter **zdrava** in **redilna** pijača. — **Nedosegljiva je kot dodatek k pravi kavi.** (14—32)

Visoko priporočana za ženske, otroke in bolnike.
Ponaredeb se naj varuje.
Dobo se povsod. ½ kile 25 kr.

Vabilo na naročbo „Novic“.

Dne 4. julija 1843. je prvič izšel naš list, torej je dopolnil sedaj svoje **petdeseto leto.** Čitatelji dobro vedo, da ni spreminjal nikdar svojih načel in programov, temveč se je vedno držal starega gesla **vse za vero, dom in cesarja.** Tega gesla se bode držal, dok'er bode izhajal, naj se tudi nasprotniki zaganjajo vanj. Vsaj to baš najbolje dokazuje, da hodi pravo pot, če ga tisti sovražijo, ki bi po sili radi mej narod zasejali razpor in razdor in ga tako pripeljali do pogube. Sedanji težavni politični položaj je jako nejasen in negotov in zatorej je potrebno, da smo složni, ako nečemo **postati podlago tujčevi peti.** Naš list bode zatorej tudi zanaprej **delal za slogo** in branil z vso odločnostjo naše narodne pravice. Baš razpor mej Slovenci je najboljši dokaz, da je naš list potreben kot **glasnik toliko potrebne sloge in jedinosti.** Prepirov ni in ne bode nikdar iskal ali kadar bodemo pa napadeni se pa bodemo vedeli zagovarjati proti komur koli in tudi bodemo se z vso odločnostjo oglasili, kadar bode šlo za narodne koristi.

List bode tak, kakor je bil doslej. Prizadevali se bodemo pa svoje čitatelje vsestranski zadovoljiti.

V obrtnem oddelku prinesemo obširen popis čikaške razstave, potem pa druge obrtne spise in podrobnosti. Ozirali se bodemo po možnosti na vse potrebe posebno naše domače obrtnije.

V kmetijikem oddelku pa bodemo nadaljevali svoj spis o sadjarstvu, potem pa priobčimo še obširnejši spis o „Kmetijski kemiji“, kar je tem potrebnejše, ker je sicer izvrstna Vrtovčeva Kmetijska kmetija že popolnoma pošla in pri naglem napredku kemijske znanosti tudi že znatno zastarela.

Na naučni oddelek bodemo tudi v drugem letu obračali posebno pozornost. Priobčevali bodemo tudi krajše povesti iz slovanskih slovstev, potem pa poučne spise o vseh znanosti, pri čemer se bodemo pred vsem ozirali na naše domače in pa na razmere druzih slovanskih narodov. Obljubljeni so nam životopisi slavnih mož, zlasti slovanskih. Tudi o elektriki začnemo prinašati daljšo poljudno pisano razpravo, ako bode nam le prostor dopuščal. Storili bodemo, kolikor bodo dopuščale naše gmotne in duševne moči.

Sodelovcem in dopisnikom zahvaljujemo se za njih dosedanjo podporo in jih prosimo, da bi nas podpirali še za naprej. Posebno bi nam bilo ustreženo s kratkimi noticami, kajti z daljšimi spisi nesmo toliko v zadregi. Prosili bi, da bi nam na dopisnici sporočili razne dogodke, pri čemer prosimo, da se nam o vsaki stvari nepristransko poroča, ker ne želimo prepirov.

Da pa bode mogel naš list zadoščati svoji nalogi, mu je pa potreba gmotne podpore. Zato se pa obračamo do vseh starih naročnikov, da bi nas podpirali še zanaprej in še kaj druzih pridobili. Več naročnikov bode imel list, tem ložje bode v vseh ozirih ustrezal svojim čitateljem.

„Novice“ stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. več.

Naročnino prejema J. Blasnikova tiskarna v Ljubljani.

Uredništvo in založništvo „Novic.“

Odgovorni urednik: **Gustav Pirc.** — Tisk in založba: **J. Blasnikovi nasledniki.**